

COOPERAREA JUDICIARĂ ÎN MATERIE PENALĂ

Cooperarea judiciară în materie penală se bazează pe principiul recunoașterii reciproce a hotărârilor judecătorești și a Deciziilor judiciare și include măsuri de apropiere a legislațiilor statelor membre în mai multe domenii. Tratatul de la Lisabona a creat o bază mai solidă pentru dezvoltarea unui spațiu de justiție penală, prevăzând totodată noi competențe pentru Parlamentul European.

TEMEI JURIDIC

Articolele 82-86 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE).

OBIECTIVE

Eliminarea treptată a controalelor la frontieră pe teritoriul UE a facilitat considerabil libera circulație a cetățenilor europeni, dar a permis și infractorilor să acționeze mai ușor la nivel transnațional. Pentru a combate flagelul reprezentat de criminalitatea transfrontalieră, spațiul de libertate, securitate și justiție (SLSJ) cuprinde măsuri de promovare a cooperării judiciare între statele membre în materie penală. Punctul de plecare îl constituie principiul recunoașterii reciproce. Au fost adoptate măsuri specifice pentru a combate criminalitatea transnațională și pentru a garanta că drepturile victimelor, suspecților și deținuților sunt protejate peste tot în Uniune.

REALIZĂRI

A. Principalele acte legislative privind cooperarea judiciară în materie penală

1. Proceduri de adoptare

În conformitate cu TFUE, majoritatea măsurilor de cooperare judiciară în materie penală sunt adoptate în conformitate cu procedura legislativă ordinară și fac obiectul controlului jurisdicțional exercitat de Curtea de Justiție a Uniunii Europene. Cu toate acestea, lăsând la o parte caracteristicile specifice ale spațiului de libertate, securitate și justiție [clauze de neparticipare pentru Regatul Unit, Irlanda și Danemarca (a se vedea protocoalele 21 și 22 anexate la TFUE) și un rol privilegiat pentru parlamentele naționale (a se vedea protocoalele 1 și 2)], cooperarea judiciară în materie penală, împreună cu cooperarea polițienească, nu a fost integrată complet în cadrul UE și își păstrează câteva dintre caracteristicile inițiale, de dinaintea Tratatului de la Lisabona:

— Dreptul de inițiativă al Comisiei poate fi exercitat și de statele membre, dacă reprezintă un sfert din membrii Consiliului (articolul 76 din TFUE).

- Parlamentul este doar consultat cu privire la măsurile specifice de cooperare judiciară în materie penală, iar acestea sunt adoptate apoi în unanimitate de către Consiliu. Dacă nu există unanimitate în Consiliu, există totuși posibilitatea ca nouă sau mai multe state membre să colaboreze pe baza unei cooperări consolidate.
- 2. Principalele acte legislative adoptate în cadrul procedurii legislative ordinare**
- a. Standarde minime comune pentru procedurile penale:**
- [Directiva 2010/64/UE](#) a Parlamentului European și a Consiliului din 20 octombrie 2010 privind dreptul la interpretare și traducere în cadrul procedurilor penale;
 - [Directiva 2012/13/UE](#) a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2012 privind dreptul la informare în cadrul procedurilor penale;
 - [Directiva 2013/48/UE](#) a Parlamentului European și a Consiliului din 22 octombrie 2013 privind dreptul de a avea acces la un avocat în cadrul procedurilor penale și al procedurilor privind mandatul european de arestare, precum și dreptul ca o persoană terță să fie informată în urma privării de libertate și dreptul de a comunica cu persoane terțe și cu autorități consulare în timpul privării de libertate;
 - [Directiva \(UE\) 2016/343](#) a Parlamentului European și a Consiliului din 9 martie 2016 privind consolidarea anumitor aspecte ale prezumției de nevinovăție și a dreptului de a fi prezent la proces în cadrul procedurilor penale;
 - [Directiva \(UE\) 2016/800](#) a Parlamentului European și a Consiliului din 11 mai 2016 privind garanțiile procedurale pentru copiii care sunt persoane suspectate sau acuzate în cadrul procedurilor penale;
 - [Directiva \(UE\) 2016/1919](#) a Parlamentului European și a Consiliului din 26 octombrie 2016 privind asistența juridică gratuită pentru persoanele suspectate și persoanele acuzate în cadrul procedurilor penale și pentru persoanele căutate în cadrul procedurilor privind mandatul european de arestare.
- b. Combaterea terorismului:**
- [Directiva \(UE\) 2016/681](#) a Parlamentului European și a Consiliului din 27 aprilie 2016 privind utilizarea datelor din registrul cu numele pasagerilor (PNR) pentru prevenirea, depistarea, investigarea și urmărirea penală a infracțiunilor de terorism și a infracțiunilor grave;
 - [Directiva \(UE\) 2017/541](#) a Parlamentului European și a Consiliului din 15 martie 2017 privind combaterea terorismului și de înlocuire a Deciziei-cadru 2002/475/JAI a Consiliului și de modificare a Deciziei 2005/671/JAI a Consiliului.
- c. Lupta împotriva corupției, a criminalității informatice, a fraudei și a spălării de bani:**
- [Directiva 2013/40/UE](#) a Parlamentului European și a Consiliului din 12 august 2013 privind atacurile împotriva sistemelor informatice și de înlocuire a Deciziei-cadru 2005/222/JAI a Consiliului (cunoscută drept „Directiva privind criminalitatea informatică”);
 - [Directiva 2014/42/UE](#) a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 privind înghețarea și confiscarea instrumentelor și produselor infracțiunilor săvârșite în Uniunea Europeană;

- [Directiva 2014/57/UE](#) a Parlamentului European și a Consiliului din 16 aprilie 2014 privind sancțiunile penale pentru abuzul de piață (Directiva privind abuzul de piață);
 - [Directiva 2014/62/UE](#) a Parlamentului European și a Consiliului din 15 mai 2014 privind protecția prin măsuri de drept penal a monedei euro și a altor monede împotriva falsificării și de înlocuire a Deciziei-cadru 2000/383/JAI a Consiliului;
 - [Directiva \(UE\) 2017/1371](#) a Parlamentului European și a Consiliului din 5 iulie 2017 privind combaterea fraudelor îndreptate împotriva intereselor financiare ale Uniunii prin mijloace de drept penal;
 - [Directiva \(UE\) 2018/1673](#) a Parlamentului European și a Consiliului din 23 octombrie 2018 privind combaterea prin măsuri de drept penal a spălării banilor;
 - [Regulamentul \(UE\) 2018/1805](#) al Parlamentului European și al Consiliului din 14 noiembrie 2018 privind recunoașterea reciprocă a ordinelor de indisponibilizare și de confiscare
 - [Directiva \(UE\) 2019/713](#) a Parlamentului European și a Consiliului din 17 aprilie 2019 privind combaterea fraudelor și a contrafacerii în legătură cu mijloacele de plată fără numerar și de înlocuire a Deciziei-cadru 2001/413/JAI a Consiliului.
- d.** Schimbul de informații dintre statele membre și agențiile UE:
- [Directiva 2014/41/UE](#) a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 privind ordinul european de anchetă în materie penală;
 - [Regulamentul \(UE\) 2018/1726](#) al Parlamentului European și al Consiliului din 14 noiembrie 2018 privind Agenția Uniunii Europene pentru Gestionarea Operațională a Sistemelor Informatice la Scară Largă în Spațiul de Libertate, Securitate și Justiție (eu-LISA) și de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1987/2006 și a Deciziei 2007/533/JAI a Consiliului, precum și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 1077/2011;
 - [Regulamentul \(UE\) 2018/1862](#) al Parlamentului European și al Consiliului din 28 noiembrie 2018 privind instituirea, funcționarea și utilizarea Sistemului de informații Schengen (SIS) în domeniul cooperării polițienești și al cooperării judiciare în materie penală, de modificare și de abrogare a Deciziei 2007/533/JAI a Consiliului și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1986/2006 al Parlamentului European și al Consiliului și a Deciziei 2010/261/UE a Comisiei;
 - [Regulamentul \(UE\) 2019/816](#) al Parlamentului European și al Consiliului din 17 aprilie 2019 de stabilire a unui sistem centralizat pentru determinarea statelor membre care dețin informații privind condamnările resortisanților țărilor terțe și ale apatrizilor (ECRIS-TCN), destinat să completeze sistemul european de informații cu privire la cazierile judiciare, și de modificare a Regulamentului (UE) 2018/1726. Acest regulament este corelat cu o propunere de directivă în privința căreia Parlamentul a adoptat [poziția sa în primă lectură](#) la 12 martie 2019 în ceea ce privește schimbul de informații privind resortisanții țărilor terțe și Sistemul european

de informații cu privire la cazierele judiciare (ECRIS)^[1]. Directiva urmează să fie publicată în Jurnalul Oficial;

- [Regulamentul \(UE\) 2019/818](#) al Parlamentului European și al Consiliului din 20 mai 2019 privind instituirea unui cadru pentru interoperabilitatea dintre sistemele de informații ale UE în domeniul cooperării polițienești și judiciare, al azilului și al migrației și de modificare a Regulamentelor (UE) 2018/1726, (UE) 2018/1862 și (UE) 2019/816.

e. Protecția victimelor:

- [Directiva 2011/36/UE](#) a Parlamentului European și a Consiliului din 5 aprilie 2011 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane și protejarea victimelor acestuia, precum și de înlocuire a Deciziei-cadru 2002/629/JAI a Consiliului;
- [Directiva 2011/92/UE](#) a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind combaterea abuzului sexual asupra copiilor, a exploatării sexuale a copiilor și a pornografiei infantile și de înlocuire a Deciziei-cadru 2004/68/JAI a Consiliului;
- [Directiva 2011/99/UE](#) a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind ordinul european de protecție;
- [Directiva 2012/29/UE](#) a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2012 de stabilire a unor norme minime privind drepturile, sprijinirea și protecția victimelor criminalității și de înlocuire a Deciziei-cadru 2001/220/JAI a Consiliului.

B. Agenții pentru cooperarea judiciară în materie penală și alte organisme conexe

1. Agenția Uniunii Europene pentru Cooperare în Materie de Justiție Penală (Eurojust)

[Eurojust](#) stimulează și îmbunătățește coordonarea anchetelor și urmărilor penale și cooperarea dintre autoritățile statelor membre. În special, facilitează executarea cererilor internaționale de asistență juridică reciprocă și punerea în aplicare a cererilor de extrădare. Eurojust sprijină autoritățile din statele membre prin toate mijloacele posibile, astfel încât anchetele și urmările penale în legătură cu infracțiunile transfrontaliere să se desfășoare mai eficace.

Eurojust poate acorda asistență unui stat membru, la cererea acestuia, în anchetele și urmările penale ce vizează statul membru în cauză și un stat nemembru dacă Eurojust și statul nemembru au încheiat un acord de cooperare sau dacă s-a demonstrat un interes esențial.

Eurojust se ocupă de aceleași tipuri de infracțiuni și delictе pentru care deține competențe Agenția Uniunii Europene pentru Cooperare în Materie de Aplicare a Legii (Europol), cum ar fi terorismul, traficul de droguri, traficul de persoane, contrafacerea, spălarea banilor, criminalitatea informatică, criminalitatea contra patrimoniului sau bunurilor publice, inclusiv fraudă și corupția, infracțiunile care aduc atingere intereselor

[1] Propunere de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Deciziei-cadru 2009/315/JAI a Consiliului în ceea ce privește schimbul de informații privind resortisanții țărilor terțe și în ceea ce privește Sistemul european de informații cu privire la cazierele judiciare (ECRIS) și de înlocuire a Deciziei 2009/316/JAI a Consiliului.

finanțare ale Uniunii, infracțiunile ecologice și participarea la o organizație criminală. La cererea unui stat membru, Eurojust poate, de asemenea, să ofere asistență în anchetele și urmărirea penală legate de alte tipuri de infracțiuni.

Cadrul juridic actual pentru Eurojust (Decizia 2009/426/JAI a Consiliului din 16 decembrie 2008 privind consolidarea Eurojust și de modificare a Deciziei 2002/187/JAI de instituire a Eurojust în scopul consolidării luptei împotriva formelor grave de criminalitate) a intrat în vigoare la 4 iunie 2009. Cu toate acestea, începând de la 12 decembrie 2019 se va aplica [Regulamentul \(UE\) 2018/1727](#) al Parlamentului European și al Consiliului din 14 noiembrie 2018 privind Agenția Uniunii Europene pentru Cooperare în Materie de Justiție Penală (Eurojust) și de înlocuire și abrogare a Deciziei 2002/187/JAI a Consiliului.

Eurojust publică [rapoarte anuale](#). Agenția are sediul la Haga, Țările de Jos.

2. Parchetul European (EPPO)

[Regulamentul \(UE\) 2017/1939](#) al Consiliului din 12 octombrie 2017 de punere în aplicare a unei forme de cooperare consolidată în ceea ce privește instituirea Parchetului European (EPPO) este în vigoare de la 20 noiembrie 2017. Parlamentul a aprobat proiectul de regulament al Consiliului în [rezoluția sa legislativă din 5 octombrie 2017](#).

Odată ce EPPO va fi fost înființat, acesta își va asuma sarcinile de desfășurare a anchetelor și de urmărire penală la o dată care urmează să fie stabilită, printr-o decizie a Comisiei, pe baza unei propuneri din partea procurorului-șef european. Data va fi la o distanță de cel puțin trei ani de la data intrării în vigoare a regulamentului privind EPPO.

Parlamentul și Consiliul vor numi de comun acord procurorul-șef european pentru un mandat de șapte ani, care nu poate fi reînnoit.

Se preconizează că EPPO va fi operațional până la sfârșitul anului 2020 sau începutul anului 2021. Acesta va fi un oficiu independent, care va avea sarcina de a ancheta, de a urmări penal și de a trimite în judecată autorii infracțiunilor care aduc atingere bugetului UE, cum ar fi fraudele, corupția sau fraudele transfrontaliere în materie de TVA cu o valoare mai mare de 10 milioane EUR.

Majoritatea statelor membre au aderat la EPPO, iar cele câteva state membre care în prezent nu participă, pot adera în orice moment. Biroul central al EPPO va fi la Luxemburg, unde va fi și procurorul-șef și un colegiu al procurorilor alcătuit din membri din toate statele membre participante.

ROLUL PARLAMENTULUI EUROPEAN

Parlamentul a jucat un rol-cheie în elaborarea legislației UE în domeniul cooperării judiciare în materie penală, făcând o prioritate politică din combaterea criminalității și a corupției. Activitatea sa în domeniul cooperării judiciare în materie penală s-a desfășurat pe picior de egalitate cu Consiliul, în cadrul procedurii legislative ordinare. Procedura legislativă ordinară se aplică în aproape toate domeniile dreptului penal al UE, cu unele excepții – inclusiv, mai ales, procedura de aprobare pentru instituirea EPPO.

Principalul instrument pentru realizarea cooperării judiciare în materie penală între statele membre este Eurojust. Ca parte a reformei Europol, Parlamentul a pledat în mod activ în favoarea unui control parlamentar mai extins și a unor norme mai stricte în materie de protecție a datelor.

Politicile de cooperare judiciară în materie penală continuă să se dezvolte, punându-se accent în special pe combaterea mai eficace a amenințărilor și a criminalității la nivel paneuropean. Parlamentul a adoptat măsuri specifice de combatere a terorismului, a criminalității transnaționale, a corupției, a fraudei și a spălării de bani și de protecție a drepturilor victimelor, suspectilor și deținuților în întreaga Uniune. Au fost adoptate, de asemenea, mai multe măsuri menite să îmbunătățească schimbul de informații între statele membre.

Kristiina Milt
05/2019

